

**Archiwum Żydowskiego Instytutu Historycznego im. E. Ringelbluma
w Warszawie**

GMINY ŻYDOWSKIE PROWINCJI POZNAŃSKIEJ

[1781] 1790 – 1938

sygnatura zespołu 116

Opracowanie mgr Aleksandra Bańkowska

Warszawa 2014

Opis działań przeprowadzonych w 2014 r.

A. Bańkowska

- Wpisałam do pliku treść kart z inwentarza kartkowego. Nie była dla mnie możliwa z przyczyn językowych całkowita weryfikacja zgodności treści teczek z opisem w karcie, niemniej udało mi się wyłapać kilka braków i niezgodności.
- Stwierdziłam brak jedn. 1, 71a, 72a i 74a, części jedn. 72 (dokument w jęz. hebr. dot. sprawy zakupu miejsca w bożnicy w Poznaniu z 1828 r.). Duże ubytki (brak 12 kart – wyrwane ręcznie z poszytu) stwierdziłam w jedn. 68 i jedn. 42. Numerteczki 76 widnieje na pudle, natomiast nie ma ani jedn. o tym numerze, ani karty inwentarzowej z opisem. Nie jestem pewna, czy teczka taka istniała.
- Dwie teczki: 42 i 71 dotyczą gmin Otmuchów i Czernina na Dolnym Śląsku – zostały one wyłączone do zbioru akt gmin żydowskich prowincji śląskiej.
- Trzy teczki dotyczą miejscowości położonych poza prowincją poznańską: 30 (Fürth, Saksonia, Niemcy), 31 (Heidingsfeld, Bawaria, Niemcy) i 47 (Piotrków Trybunalski, dokumenty z okresu zaboru pruskiego). Zostały one wyłączone z zespołu.
- Nie zmieniałam zasadniczo układu teczek w inwentarzu ani nie rozdzielałam dokumentów. Od tej reguły są dwa wyjątki:
  - Przeniesienie z teczki 32 (dotyczącej Jutrosina) materiałów dotyczących miejscowości Śmigiel do teczki 73. Typ dokumentów (statut towarzystwa chewra kadisza z 1865 r.) i charakter pisma na liście wskazywały na to, że dokumenty te przypadkowo zostały rozdzielone.
  - Likwidacja teczki 72 – stwierdziłam brak jej części, drugą część przeniosłam do teczki 73 (Śmigiel zob. wyżej), z części utworzyłam teczkę 51 b i przeniosłam do części dot. Poznania.
- Do zbioru dołączyłam:
  - teczkę 51 c ze spisem mieszkańców Żydów w Poznaniu, znalezioną w zbiorze gmin żydowskich prowincji śląskiej.
  - pojedyncze dok. dot. Gniezna do jedn. 74 (Varia)
  - teczkę 34a z rozsypanymi (dot. Koronowa).

Na wielu dokumentach widnieją pieczęcie „Archiv der Synagogen-Gemeinde Breslau”, pojawiają się również listy o przekazaniu danych dokumentów do tegoż archiwum. Na teczkach często można znaleźć dopiski A. Rozenberga z 1947 r. z informacjami z jakiej innej jednostki dokumenty te zostały wydzielone. Prawdopodobnie wszystkie dokumenty ze zbioru akt gmin żydowskich prowincji poznańskiej pochodzą z archiwum gminy wrocławskiej, zostały jednak wydzielone w 1947 r. do osobnego zespołu, aczkolwiek nie zawsze konsekwentnie.

1. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Ascherleben¹.
Register der Israelitischen Gemeinde zu Ascherleben.
(Wykaz urodzeń, ślubów, rozwodów i śmierci w gminie żydowskiej w Ascherleben).
1811-1841, sygn. dawna: 1
STWIERDZONO BRAK TECZKI.

CZARNIKAU (Czarnków)

2. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Czarnikau (Czarnków)
Acta specialia für die israelitische Verwaltungsbehörde zu Czarnikau betreffend Neue Schulakten.
(Podania, protokoły posiedzeń, kwity, korespondencja i inne akta dotyczące spraw personelu nauczycielskiego i nauki w szkole.)
1876-1879, rkps, j. niem., poszyt, k. 77, sygn. dawna: 2
3. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Czarnikau (Czarnków)
Acta specialia der jüdischen Korporation zu Czernikau betreffend der Ertheilung des hebraischen Religionsunterrichts.
(Akta dotyczące spraw związanych z nauczaniem religii i szkołą hebrajską).
1895-1901, rkps, j. niem., poszyt, k. 49, sygn. dawna: 3

FRAUSTADT (Wschowa)

4. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Erlasse der Königlische Regierung.
(Zarządzenia rządowe).
1869-1895, rkps, j. niem., luźne, k. 48, sygn. dawna: 4
5. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta der jüdischen Corporations Verwaltung zu Fraustadt betreffend die Bestimmungen über die Synagogen Polizei und die Wahl eines Synagogen Vorstehers.
(Akta zarządu żydowskiej korporacji we Wschowie w sprawach ustanowienia nadzoru synagogałnego i wyboru przewodniczącego synagogi).
1834-1841, rkps, j. niem., poszyt, k. 24, sygn. dawna: 5
6. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta der jüdischen Corporations Verwaltung zu Fraustadt. Varia.
(Luźne akta dotyczące wewnętrznych spraw Zarządu Gminy: zebrania, currenda, ogłoszenia.)
1853-1904, rkps, j. niem., luźne, k. 90, sygn. dawna: 6
7. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Synagogen Gemeinde zu Fraustadt. Varia.
(Luźne akta dotyczące uchwał Zarządu oraz korespondencja różnych instytucji dotycząca zobowiązań finansowych Gminy.)
1904, rkps, j. niem., luźne, k. 12, sygn. dawna: 7

---

¹ Saksonia – Anhalt.

8. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Schriftwechsel mit den Representanten und vice versa.
(Korespondencja z przedstawicielami Gminy w finansowych sprawach Gminy.)
1863-1896, rkps, j. niem., luźne, k. 73, sygn. dawna: 8
9. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Bestimmung und Verordnungen über die Veranlagung der Korporationsbeiträge.
(Korespondencja z władzami zarządem i rabinami dotycząca zarządzeń władz w sprawie podatków.)
1881-1907, rkps, j. niem., luźne, k. 32, sygn. dawna: 9
10. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Eröffnung der Synagoge.
(Akta dotyczące otwarcia synagogi oraz załączniki dotyczące wyposażenia tejże.)
1885, rkps, j. niem., poszyt, k. 76, sygn. dawna: 10
11. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Strafgefängener Selbstbeköstigung Teilnahme am öffentlichen Gottesdienste.
(Korespondencja z władzami w sprawach wyżywienia rytualnego i udziału w nabożeństwach więźniów oraz innych sprawach dotyczących gminy – kupno i sprzedaż nieruchomości, legaty itp.)
1881-1913, rkps, j. niem., luźne, k. 22, sygn. dawna: 11
12. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Schul-Angelegenheit.
(Korespondencja z urzędami, żydowskimi instytucjami itp. w sprawie nauki religii w szkołach oraz szkół.)
1850-1865, 1910-1914, 1927-1933, rkps, mps, druk, j. niem., poszyt, k. 184, sygn. dawna: 12
13. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Friedhof-Angelegenheiten.
(Korespondencja z władzami i inne dokumenty dotyczące spraw cmentarza.)
1890, rkps, j. niem., poszyt, k. 52, sygn. dawna: 13
14. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Synagoge und Freidhofs Pläne².
(Plany cmentarza i synagogi.)
1896-1897, rys., rkps, j. niem., luźne, k. 14, sygn. dawna: 14
15. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Belage zur Rechnung des Reparatur-Banns der Synagoge allhier Fraustadt im Jahre 1844.
(Akta dotyczące kosztów odnowienia bóżnicy.)
1844, rkps, j. niem., poszyt, k. 47, sygn. dawna: 15
16. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta der jüdischen Corporations Verwaltung zu Fraustadt betreffend die Bestimmungen über die Ordnung des Gottesdienstes.

---

² Na okładce teczki dopisek A. Rozenberga „Łódź, 21.6.47” i „Wyjęto z teczek Bau Centraste[?]”

- (Rozporządzenia Zarządu Gminy w sprawie odbywania nabożeństw.)
1834-1862, rkps, j. niem., poszyt, k. 43, sygn. dawna: 16
17. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Synagogen Stellen der neuen Synagoge.
(Luźne akta dotyczące miejsc w nowej synagodze. Wyciągi z protokołów posiedzeń zarządu, spisy.)
1885-1891, rkps, j. niem., luźne, k. 21, sygn. dawna: 17
18. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta. Varia.
(Luźne akta dotyczące budowy hali cmentarnej.)
1881-1897, rkps, j. niem., luźne, k. 26, sygn. dawna: 18
19. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta der jüdischen Corporations Verwaltung zu Fraustadt betreffend die Verpachtung der Fleisch-Krupke.
(Akta dotyczące dzierżawy uboju rytualnego zwierząt i spraw z nim związanych.)
1827-1846, rkps, j. niem., poszyt, k. 141, sygn. dawna: 19
20. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Korespondenz in Friedhofangelegenheiten.
(Korespondencja osób prywatnych dotycząca dotacji i legatów w sprawach cmentarnych.)³
1878-1917, rkps, j. niem., luźne, k. 12, sygn. dawna: 20
21. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Testament von Wolf Pinkus Cohn.
(Testament Wolfa Pinkusa Cohna oraz pismo Nathana Cohna.)
1883, 1889, rkps, j. niem., luźne, k. 5, sygn. dawna: 21
22. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Acta der jüdischen Corporationsverwaltung zu Fraustadt betreffend das Legat von Jacob Rawak.
(Akta dotyczące legatu Jakuba Rawaka.)
1833-1844, rkps, j. niem., żyd., poszyt, k. 31, sygn. dawna: 22
23. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Testament von Moritz Eisner.
(Testament Moritza Eisnera oraz akta dotyczące spadku po nim.)
1880-1881, rkps, j. niem., luźne, k. 12, sygn. dawna: 23
24. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Korespondenz in Angelegenheit W. Wolf.
(Dokumenty dotyczące wiarytelności W. Wolfa.)⁴
1885, rkps, j. niem., luźne, k. 6, sygn. dawna: 24

³ Dopisek „Luźne. Uporządkować i umiejscowić!!! Wyjąłem z teczki „Schulangelegenheit”, Ł. 21.6.47 A. Rozenberg.

⁴ Dopisek: „Zabrane ze stosu śmieci i złożone. 9.6.47. A. Rozenberg”.

25. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Belage zur Jahres Rechnung für das Jahr 1848.
(Załączniki do budżetu na rok 1848. Wykazy, dowody depozytowe.)
1848, rkps, j. niem., poszyt, k. 30, sygn. dawna: 25
26. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Premienschein für die israelitische Schule.
(Akta dotyczące zakupu kuponu premiowego – pożyczki 1858 r.)
1858, rkps, j. niem., poszyt, k. 4, sygn. dawna: 26
27. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Finanzwesen.
(Zestawienia kasowe i dokumenty dotyczące spraw finansowych związanych z budownictwem cmentarnym i innych obiektów. Regulamin obrotów finansowych dla gmin żydowskich w okręgu Posen.)
1892-1905, 1919, rkps, mps, druk, j. niem., poszyt, luźne, k. 49, sygn. dawna: 27
28. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Kassebelage.
(Załączniki kasowe.)
1937-1938, rkps, mps, j. niem., poszyt, k. 179, sygn. dawna: 28
29. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fraustadt (Wschowa)
Steuer 1934-1938. Haushalts-Etat pro 1 April 1938 bis 31 März 1938 der Synagogen-Gemeinde Fraustadt.
(Wykazy dochodów i wydatków.)⁵
1934-1938, rkps, druk, j. niem., luźne, k. 16, sygn. dawna: 29

FÜRTH

30. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Fürth⁶.
Gemeinde zu Fürth. Korespondenz.
(Korespondencja władz i urzędów z rabinatem, w szczególności z rabinem Schwarzem z Hürben, postanowienia i uchwały władz itp. Akta dotyczące sprawy usunięcia rabina dr. Loewi ze stanowiska rabina gminy żydowskiej.)
1835-1845, rkps, j. niem., żyd., luźne, k. 21, sygn. dawna: 30

JEDNOSTKA 116/30 WYŁĄCZONA ZE ZBIORU.

HEIDINGSFELD

31. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Heidingsfeld⁷.
Gemeinde zu Heidingsfeld. Synagogen-Ordnung Heidingsfeld 1843.
(Regulamin synagogi w Heidingsfeld dotyczący nabożeństw. Instrukcje dla

⁵ Dopisek: „Wyjąłem z teczki Haushalts-Etat 1938-1939; 21.6.47 A. Rosenberg”.

⁶ Miasto w rejencji Mittelfranken (Bawaria).

⁷ Obecnie dzielnica Würzburga (rejencja Dolna Frankonia w Bawarii)

deputowanych gminy i pismo rabina okręgowego do zarządu gminy dotyczące sprawy nieporządków w synagodze.)⁸

1842-1843, rkps, j. niem., poszyt, k. 12, sygn. dawna: 31

JEDNOSTKA 116/31 WYŁĄCZONA ZE ZBIORU.

JUTROSCHIN (Jutrosin), VIETZ (Witnica)

32. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Jutroschin (Jutrosin⁹), Vietz (Witnica¹⁰)

Odezwa gminy Jutroschin w sprawie datków na odbudowę spalonej bóżnicy. Pismo prywatne. List prywatny H. Izaaca z Witnicy.

1860, 1868, rkps, druk., j. niem., j. żyd., luźne, k. 3, sygn. dawna: 32

KĘPNO

33. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Kępno

Zbiór pieśni na otwarcie bóżnicy w Kępnie (wyd. we Wrocławiu). Spuścizna po kaznodziei Bahrze¹¹.

1816, druk, j. hebr., poszyt, k. 10, sygn. dawna: 33

CRONE AN DER BRAHE (Koronowo)

34. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Crone an der Brahe (Koronowo)¹²

Acta die Verwaltungsbeamten der israelitischen Corporation Koronowo betreffend Naturalisation.

(Akta dotyczące sprawy naturalizacji członków gminy.)

1835-1848, rkps, j. niem., poszyt, k. 19, sygn. dawna: 34

34a. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Crone an der Brahe (Koronowo)

Einnahme- und Ausgabe Journal der jüdischen Corporations-Casse zu Krone an der Brahe.

(Księgi wydatków i przychodów kasy gminy żydowskiej w Koronowie.)

1889-1905, rkps, j. niem., poszyt (2), k.

KROTOSCHIN (Krotoszyn)

35. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Krotoschin (Krotoszyn)

Familie Cohn (Salomon Löbl 1830 ff aus Krotoschin – Leipzig 1847-1883.

(Akta dotyczące rodziny Salomona Cohna.)

1847-1883, rkps, j. niem., j. żyd., luźne, k. 78, sygn. dawna: 35

36. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Krotoschin (Krotoszyn)

Gemeinde zu Krotoschin. Verstorbene zu Krotoschin. Verstorbene Gemeinde Mitglieder.

(Akta dotyczące zmarłych członków gminy żydowskiej w Krotoszynie. Wykaz zmarłych pochowanych na cmentarzu krotoszyńskim, napisy na nagrobkach,

⁸ Na okładce stempel „Cossman Werner Bibliothek der israel. Kultusgemeinde München“.

⁹ Jutrosin, pow. Rawicz (rejencja poznańska).

¹⁰ Witnica, pow. Gorzów Wielkopolski (rejencja poznańska).

¹¹ Na okładce stempel „Archiv der Synagogen-Gemeinde Breslau“.

¹² Koronowo (pow. Bydgoszcz)

korrespondencja z prośbą o informacje o zmarłych.)

1846-1938, rkps, mps, j. niem., j. hebr., luźne, k. 31, sygn. dawna: 36

KOSCHMIN (Koźmin)

37. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Koschmin (Koźmin)¹³
Gemeinde Koschmin. General Juden Tabelle für das Etats Jahr 1801/1802..
(Wykaz żydowskich płatników podatków za rok 1801/1802 sporządzony przez magistrat miasta Koźmin.)
1801, rkps, j. niem., poszyt, k. 12, sygn. dawna: 37
38. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Koschmin (Koźmin)
Namentliches Verzeihnis der Gemeine Glieder der jüdischen Gemeinde zu Kozmin.
(Wykaz członków gminy żydowskiej w Koźminie.)
1833, rkps, j. niem., j. żyd., poszyt, k. 10, sygn. dawna: 38
39. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Koschmin (Koźmin)
Repartition der von der Judenschaft Kozmin aufzubringenden Schulbeiträge pro 1837/39.
(Wykaz płatników podatkowych gminy żydowskiej w Koźminie.)¹⁴.
1837-1839, rkps, j. niem., poszyt, k. 4, sygn. dawna: 39
40. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Koschmin (Koźmin)
Stammbuch der 1. Klasse der jüdischen Schule zu Koschmin.
(Księga zapisu uczniów 1 klasy szkoły żydowskiej w Koźminie.)¹⁵
1873-1876, rkps, j. niem., poszyt, k. 30, sygn. dawna: 40
41. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Koschmin (Koźmin)
Wykaz urodzin w gminie, wykaz dzieci podlegających obowiązkowi szkolnemu oraz wykaz uczniów.
1821-1872, rkps, j. niem., j. pol., poszyt, k. 34, sygn. dawna: 41

LISSA (Leszno)

42. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Lissa (Leszno)
Luźne dokumenty dotyczące Żydów okręgu Leszno: dokumenty dotyczące spraw majątkowych rodziny Herrnstadt z adnotacjami archiwum; „Gestellungs-Attest dla Mosesa Schwerina”¹⁶.
1838-1839, rkps, j. niem., luźne, k. 5, sygn. dawna: 42
43. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Lissa (Leszno)
Acta der Verwaltungs Beamten zu Lissa die Eidesleistungen betreffend Angelegt 1839.
(Podania i inne akta dotyczące składania przysięgi przez członków gminy).
1840-1844, rkps, j. niem., hebr., poszyt, k. 53, sygn. dawna: 43

¹³ Koźmin Wielkopolski, pow. Krotoszyn.

¹⁴ Na okładce stempel „Archiv der Synagogen-Gemeinde Breslau”.

¹⁵ Na okładce stempel „Archiv der Synagogen-Gemeinde Breslau”.

¹⁶ Na karcie katalogowej ponadto znajduje się opis nieobecnego w teczce dok.: umowy zaręczynowej z 1807 r. w j. hebr. z adnotacją „depozyt”. Ponadto do umowy majątkowej Herrnstadtów była dołączona fotografia.

44. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Lissa (Leszno)
Stammbaum der Familie Kann aus Lissa (Posen).
(Drzewo genealogiczne rodziny Kann z Leszna).
1936, mps, j. niem., luźne, k. 53, sygn. dawna: 44
45. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Lissa (Leszno)
Genealogien stämme der jüdischen Familien aus Lissa (Posen).
(Schematy drzew genealogicznych rodzin żydowskich z Leszna)¹⁷.
b.d., rkps, j. niem., poszyt, k. 11, sygn. dawna: 45

OTTMACHAU (Otmuchów)

46. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Ottmachau (Otmuchów¹⁸)
Rechnung über Einnahme und Ausgabe der Filial Gemeinde Ottmachau.
(Księga dochodów i wydatków za rok 1856).
1856, rkps, j. niem., poszyt, k. 10, sygn. dawna: 46

JEDNOSTKA 116/46 PRZENIESIONA DO ZBIORU „GMINY ŻYDOWSKIE PROWINCJI ŚLĄSKIEJ”

PETRIKAU (Piotrków)

47. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Petrikau (Piotrków¹⁹)
Acta manualia des Herrn Criminal-Rat Grimm in Sachen der Judenschaft zu
Petrikau wieder die Starosten Petrikau Przeluski.
(Akta sprawy sądowej gminy żydowskiej w Piotrkowie przeciw staroście
piotrkowskiemu Przeluskiemu).
1793-1800, rkps, j. niem., poszyt, k. 206, sygn. dawna: 47

JEDNOSTKA 116/47 WYŁĄCZONA ZE ZBIORU.

PLESCHEN (Pleszew)

48. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Pleschen (Pleszew)
Gemeinde zu Pleschen. Verzeichnis der Familien zu Pleschen.
(Wykaz rodzin żydowskich z Pleszewa. Zarządzenie cmentarne z 1899 r.)²⁰.
1785-1846, 1899, rkps, mps, druk, j. niem., poszyt, k. 48, sygn. dawna: 48
49. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Pleschen (Pleszew)
Israelitische Corporation zu Pleschen. Schul Sachen. Acta Specialia der Verwaltung
Beamten.
(Korespondencja z władzami, burmistrzem; wykazy opła szkolnych i inne pisma

¹⁷ Na okładce notatka „Wyjęto z ogólnej teczki «Winzig 1» Winzig 1884, Łódź 17.6.47 A. Rosenberg”.

¹⁸ Pow. Nysa, woj. opolskie.

¹⁹ Woj. łódzkie.

²⁰ Na karcie katalogowej adnotacja: „Rozpoczyna się od no 128. Depozyt dra Heppnera. W dokumencie są adnotacje dr Heppnera oraz załączona kopia zaświadczenia wydane we Wrocławiu 22 V 1933 na okoliczność n-ru i miejsca naturalizacji jednego z wymienionych w wykazie członków gminy.” Na okładce analogiczny dopisek A. Rosenberga 11.6.47.

dotyczące szkolnictwa).

1834-1838, rkps, j. niem., poszyt, k. 64, sygn. dawna: 49

POSEN (Poznań)

50. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Posen (Poznań)

Akten der Familie Auerbach aus Posen.

(Dokumenty dotyczące rodziny Auerbach z Poznania).

1816, 1899, rkps, j. niem., j. hebr., luźne, k. 9, sygn. dawna: 50

51. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Posen (Poznań)

Dwa luźne dokumenty podpisane „Die Verwaltungs-Beamten der israelitischen Korporation – Posen, April 1835“ skierowane do „Commissorium“ okręgu, a dotyczące sporządzenia spisu ludności żydowskiej oraz instrukcja dotycząca sposobu sporządzenia owego spisu.

1835, rkps, j. niem., luźne, k. 3, sygn. dawna: /51

51 a. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Posen (Poznań)

Program modlitw i ceremoniału modlitewnego w dni świąteczne i uroczystości.

b.d., rkps, j. hebr., luźne, k. 80, sygn. dawna: /51a

51 b. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Posen (Poznań)

„Posener Neueste Nachrichte” z 16.01.1906 r. – artykuł pt. „Das 25jährige Jubiläum ehrenamtlicher Tätigkeit“.

1906, druk, j. niem., luźne, k. 2, sygn. dawna: /72

51 c. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Posen (Poznań)

Wykaz mieszkańców Żydów wg ulic.

b.d., rkps, j. niem., poszyt, k. 25.

RAKWITZ (Rakoniewice)

52. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Rakwitz (Rakoniewice)²¹

Acta Verband der Synagogen-Gemeinde Rakwitz.

(Korespondencja z poznańską gminą żydowską w sprawie utworzenia Związku Gmin Poznańskich oraz statut i korespondencja z utworzonym Związkiem Gmin Okręgu Poznańskiego. Protokoły posiedzeń z urzędu Związku i zaproszenia na nie.)

1851-1906, rkps, mps, druk, j. niem., poszyt, k. 62, sygn. dawna: 52

RAWITSCH (Rawicz)

53. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Rawitsch (Rawicz)

Gemeinde zu Rawitsch. Varia.

(Luźne: zapiski szkolnika o pobraniach opłat za czynności; korespondencja w sprawach komentarzy Talmudu; zaświadczenie ze zbiórki pieniężnej na synagogę w

---

²¹ Pow. Grodzisk Wielkopolski.

Schneidemühl oraz ketuba – akt zawarcia ślubu z 1790 r.)
1790-1844, rkps, mps, j. hebr., luźne, k. 27, sygn. dawna: 53

54. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Rawitsch (Rawicz)
Gemeinde zu Rawitsch. Drucksachen: Gebete, Photographien.
(Druki: modlitwy ku czci zmarłych wydane przez Chewra kadisza; przepisy
kaznodziei Arona z rawicza oraz fotografia nagrobka Gerszona Neustadta i odpis napisu
na nim.)
1814-1878, rkps, mps, druk, j. hebr., niem., luźne, k. 24, sygn. dawna: 54

SARNE (Sarnów)

55. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Sarne (Sarnów)
Acta der israelitischen Corporation zu Sarne betreffend die Statuten der jüdischen
Corporation zu Sarne.
(Statut i inne akta dotyczące statutu gminy żydowskiej w Sarnowie)
1869, rkps, j. niem., poszyt, k. 17, sygn. dawna: 55

SCHLIECHTINGSHEIM (Szlichtyngowa)

56. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schliechtingsheim (Szlichtyngowa)²²
(Korespondencja przychodząca od władz dotycząca sprawy parceli przy
synagodze).
1825-1863, rkps, j. niem., poszyt, k. 28, sygn. dawna: 56

SCHÖNLANKE (Trzcianka)

57. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schönlanke (Trzcianka)²³
Manual-Akten des Justiz-Commissarius Börner in Sachen der Juden Gemeinde hic
selbst wider die königliche Regierung zu Bromberg vertreten durch ihre [...] Station [...] Reut
Amt zu Schönlanke.
(Akta dotyczące procesu gminy żydowskiej w Trzciance przeciw władzom w
Bydgoszczy w sprawach fiskalnych.)
1839-1942, rkps, j. niem., poszyt, k. 72, sygn. dawna: 57

SCHWERSENZ (Swarzędz)

58. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)²⁴
Acta Manualia der Synagoge zu Schwersenz in Angelegenheit des Etats.
(Korespondencja z władzami, nakazy egzekucyjne, wykazy płatników podatków i
inne akta dotyczące spraw gminy.)
1796-1833, rkps, j. niem., poszyt, k. 181, sygn. dawna: 58
59. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)
Gebühren für die Kirche.
(Akt z 1827 r. dotyczący należności za istniejący na gruntach kościelnych budynek
bóżnicy; dokument wpłaty tej należności z 1846 r.; skarga wniesiona w 1781 r. przez

²² Pow. Wschowa, woj. lubuskie.

²³ Pow. Czarnków-Trzcianka, woj. wielkopolska.

²⁴ Pow. Poznań.

członka gminy żydowskiej przeciw innemu.)

1781 -1846, rkps, j. niem., pol., poszyt, k. 18, sygn. dawna: 59

60. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)

Gebühren für die Kirche.

(Akta i dokumenty dotyczące sprawy wpłacenia przez gminę żydowską należności na rzecz kościoła w Jaraczewie oraz akta dotyczące innych spraw finansowych gminy.)

1827-1839, rkps, j. niem., pol., poszyt, k. 18, sygn. dawna: 60

61. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)

Gerichtsakten in Finanzsachen.

(Akta sądowe dotyczące upoważnień w sprawie przeprowadzania transakcji finansowych.)

1826-1848, rkps, j. niem., poszyt, k. 19, sygn. dawna: 61

62. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)

Acta der Verwaltung-Beamten der israelitischen Corporation zu Schwersenz betreffend den Schuldenwesen derselben.

(Korespondencja i inne akta dotyczące długów gminy.)

1834-1849, rkps, j. niem., poszyt, k. 260, sygn. dawna: 62

63. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)

Statut des Verbandes der Synagogen-Gemeinden des Regierungsbezirks Posen. Prüfungszeugnis von Salomon Breslauer. Korespondez.

(Statut Związku Gmin Żydowskich w prowincji poznańskiej. Świadectwo egzaminacyjne Salomona Breslauera. Korespondencja władz kościelnych i państwowych z gminą żydowską dotycząca spraw finansowych.)

1849, rkps, druk, j. niem., poszyt, k. 29, sygn. dawna: 63

64. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schwersenz (Swarzędz)

Gerichtsakten betreffend der Synagogenbau.

(Orzeczenie poznańskiego Sądu Okręgowego w sprawach hipoteki zabudowań synagogałnych w Swarzędzu i uregulowania tych spraw z Kościołem.)

1823-1851, rkps, j. niem., poszyt, k. 14, sygn. dawna: 64

SCHRODA (Środa Wielkopolska)

65. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schroda (Środa Wielkopolska)

Acta der jüdischen Corporation zu Schroda betreffend die Compositen Gelder.

(Korespondencja z władzami dotycząca sprawy uiszczenia opłat tzw. Kompositen-Gelder.)

1830-1835, rkps, j. niem., j. pol., poszyt, k. 26, sygn. dawna: 65

UNRUHSTADT (Kargowa)

66. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Unruhstadt (Kargowa)²⁵

Acta Generalia enthaltend Verordnungen und Instruktionen über die Geschäftsführung der Verwaltungs Beamten.

(Zarządzenia i instrukcje urzędowe dotyczące zarządu gminy żydowskiej w

²⁵ Pow. Zielona Góra, woj. lubuskie.

Kargowej.)

1834-1869, rkps, j. niem., poszyt, k. 79, sygn. dawna: 66

67. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Unruhstadt (Kargowa)

Finanzwesen.

(Zestawienia dochodów oraz rachunki i inne załączniki finansowe.)

1849, rkps, j. niem., poszyt, k. 179, sygn. dawna: 67

68. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Unruhstadt (Kargowa)

Rechnung und Beläge zur Rechnung der jüdischen Corporations Kasse zu Unruhstadt.

(Zestawienia dochodów i wydatków.)

1848-1863, rkps, j. niem., 3 poszyty, k. 33, sygn. dawna: 68

69. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Unruhstadt (Kargowa)

Synagogenstellen und Haberolle.

(Zestawienia dzierżawionych miejsc w synagodze oraz spisy płatników podatkowych.)

1889-1891, rkps, j. niem., luźne, k. 11, sygn. dawna: 69

WITKOWO

70. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Witkowo²⁶

Liste der Polizei-Bezirk des Magistrats zu Witkowo bei Jüdischen Glaubens Genossen stattgefundenen Geburten.

(Wykaz urodzeń Żydów w gminie Witkowo.)

1823-1829, rkps, j. niem., poszyt, k. 91, sygn. dawna: 70

71. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Gross Tschirnau (Czernina²⁷)

Bürgerbrief Löbel Salkind Rothstein).

(Dokumenty nadania obywatelstwa Löbelowi Salkindowi Rothsteinowi z Czerniny oraz pismo zarządu gminy żydowskiej we Wrocławiu do kierownika archiwum w sprawie włączenia w/w dokumentu do archiwum. Na odwrocie kopia listu dziękczynnego zarządu gminy wrocławskiej do dra Alberta Sachsa z 1930 r.).

1814 [1930], rkps, mps, j. niem., poszyt, k. 5, sygn. dawna: /71

JEDNOSTKA 116/71 PRZENIESIONA DO ZBIORU „GMINY ŻYDOWSKIE PROWINCJI ŚLĄSKIEJ”

72. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej.

1) Dokument w j. hebr. dot. sprawy zakupu miejsca w bóżnicy – Poznań 1828 r.

STWIERDZONO BRAK DOK. 1) Z JEDN. 116/72

2) Statuty Kranken-Verpflegungs and Beerdigungsverein (Chewra Kadisza) gminy żydowskiej w Śmiglu (druk, 1886 r.)

DOK. 2) PRZENIESIONO DO JEDN. 116/73

3) „Posener Neueste Nachrichte” z 16.01.1906 r. – artykuł pt. „Das 25jährige Jubiläum ehrenamtlicher Tätigkeit“.

DOK. 3) PRZENIESIONO DO JEDN. 116/51b

1828-1906, rkps, druk, j. hebr, j. niem., luźne, k. 15, sygn. dawna: 72

²⁶ Pow. Gniezno, woj. wielkopolskie.

²⁷ Pow. Góra, woj. dolnośląskie.

JEDNOSTKA 116/72 ZOSTAŁA ZLIKWIDOWANA

SCHMIGEL (Śmigiel)

73. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Schmigel (Śmigiel²⁸)
Stamm-Haus Naumann Priebatsch aus Schmigel.
(Akta rodziny Priebatsch ze Śmigla. Listy prywatne, fotografie i portrety).
1834-1893, rkps, druk, j. hebr., j. niem., j. żyd., luźne, rys., fot., k. ??, sygn.
dawna: 32, 72, 73

VARIA

74. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Varia
Luźne różne dokumenty dotyczące Żydów z miast: Gniezno²⁹, Poznań,
Sulmierzyce, Błaszki, Schneidemühl (m.in. świadectwa ślubu i urodzeń).
[1864] 1922-1938, rkps, mps, j. niem., luźne, k. 11, sygn. dawna: 74
/74
75. Gminy żydowskie prowincji poznańskiej. Varia
Spuścizna rabina G. Tiktina: korespondencja z gminami żydowskimi i osobami
prywatnymi (z Pleszewa, Poznania, Ostrowa, Grodziska Wielkopolskiego).
1830-1884, rkps, mps, j. hebr., j. niem., luźne, k. 19, sygn. dawna: 75
/75
76. BRAK JEDNOSTKI ARCHIWALNEJ, BRAK KARTY INWENTARZOWEJ

---

²⁸ Śmigiel, m. pow.

²⁹ Dok. dot. Gniezna zostały przeniesione z zespołu akt gmin żydowskich prowincji śląskiej.